

En beretning om Peder Pedersen og Nordjysk Glasværk v/ P.S.

Div. kilde oplysning er fra: bogen "**Danske Flasker**" - Kirkebøger - Folketællinger - Kraks Vejviser - Aalborg Stiftstidende, samt en vigtig information kilde:
En 7 sidet erindringen fra 1986 af sønnen Gunnar Pedersen.

Peder Pedersen er født den 4. juni 1889 i Truust Mark, søn af ugift moder Ane Pedersen datter af Husmand Peder Nielsen Truust Mark.

Iflg. folketællingen af **1. februar 1906**, Aalborg amt, Fleskum herred, Nørre Tranders sogn, Vejgård by. Bopæl **Grønnegade 13**: Der fremkommer moderen Ane Larsen, som nu er gift med Otto Larsen og har fået to piger; Gerda Marie 1/4.1902 og Anne Camilla 27/9.1903 endvidere sønnen Peter Petersen 4/6.1889, Glasværks'arb.
(NB. navnet må være skrevet forkert i folketællingen)

*Ifølge bogen "Danske Flasker" har P.P. stået i lære på Glasværket i Aalborg og udlært som hvidtglasmager og bouteilemager. (flaskemager)
Efter endt læretid arbejde han nogle år i Tyskland og senere i England, bl.a. på et glasværk i Birmingham. Her havde man en lille gasfyret dagwanne, der gav Peder Pedersen ideen til at bygge glasværk i Danmark.*

jf. Vejgaard kirkebog den **2. marts 1917** her nævnes Glasmager Peder Pedersen 29 Aar og hustru Rosa Elvira Abildgaard 23 Aar og sønnen Gunnar Pedersen som var født 2. marts 1917. Bopælen var **Nørre Trandersvej**, Vejgaard, Nørre Tanders sogn, Fleskum Herred.

Næste oplysning kommer fra folketællingen **1. februar 1921**, her var adressen **Tornstedgade 3**, Peder Pedersen, Glasmager, Aalborg Glasværk, Rosa Elvira Pedersen, Husmoder, Gunnar Pedersen; Barn f. 2/3.1917 samt en logerende, Jens Chr. Hansen, (f. i Odense)(28 år) Glasmager, Aalborg Glasværk.

Folketællingen den **5. november 1924** her var bopælen **Hadsundvej 2**, Vejgaard

Omkring 1924-25 flyttede familien Pedersen til en kælderbutik med beboelse bagved, i Holbergsgade, hvor hans konen Rosa, etablerede en blomsterforretning.

Folketællingen den **5 november 1925** var adressen **Østerbro 44**, Aalborg Peder Pedersen, Husfar, Glasmager, Handelsmand og Rosa Elvira Pedersen, Husmor samt Gunnar Pedersen, barn.

Året 1926 starter Peder Pedesen **Aalborg ny Glasværk**, Østerbro 44, Aalborg.

i 1927 flytter P.P. til Bonnesensgade, til C. T. Vangs nedlagte Teglværk, her opretter han et nyt aktieselskab "**Nordjysk Glasværk a/s**" med en bestyrelse der bestod af grosserer Poul B. Bang, sagfører Vilhelm Cortes og direktør Holger Louis Heidemann. Som forretningsfører virkede ingeniør Hans Bechmann.

Mens Peder Pedersen var den egentlige leder og Hyttemester.

Familien Pedersen var nu bosat i bestyrervillaen på teglværket, hvor maskinarbejder A. Hupfeldt af den kendte glasmagerslægt også havde til huse.

Der blev bygget en glasovn efter alle kunstens regler og indførte en halvautomatisk flaske-maskine af fabrikatet Aftergut.

Og så gik man ellers i gang med at fremstille div. flasker, så som mineralvands- og ølflasker men ogsaa Flasker til Eksportflødefabrikkerne. m.m. Samt med at løse de mange problemer og besværligheder en sådan produktion kunde frembringe.

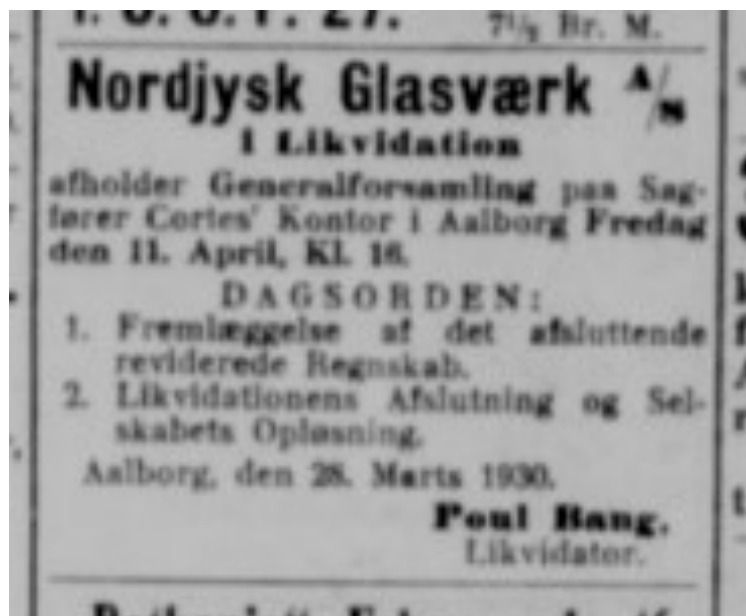
P.P. fik en uvurderlig hjælp af glasmager Hupfeldt og 3-4 glaspuster, samt fru Rosa P. m. f. til hjælp i produktionen.

Glasværket fik desværre kun en levetid på end tre år, og så var det eventyr slut for P.P..

I maj 1929 var det slut i Aalborg med at fremstille glas, P.P. rejser her efter til København.

En annonce fra den 29. marts 1930
i Aalborg Stiftstidende.

Proklameres opløsning af selskabet;
Nordjysk Glasværk A/S

Her efter forsætter jeg med sønnen Gunnar Pedersens eminente erindring om sin far Peder Pedersen og Nordjysk Glasværk.

Men først bringes en artikel fra Aalborg Stiftstidende.

(P. S. afskrift fra Aalborg Stiftstidende den 21. oktober 1928, side 6, om Nordjysk Glasværk)

I 1925 Meddelelser om, at Glasmager Peter Petersen, Holbergsgade, omgikkes med Planer om et lille Glasværk. Det lykkedes ham ogsaa at realisere sin Idé, og han købte til Formaalet af Kommunen en Grund bag Basarbygningen paa Østerbro, hvor Nordjysk Glasværk blev til. Petersen byggede selv en Ovn og fik rejst en Skorsten, hvorefter han gik i Gang med Fabrikationen af Flasker.

Virksomheden beskæftigede til at begynde med en halv Snes Mand.

Kunder til Produktionen var der ogsaa, bl. a. lokale Mineralvandsfabrikker, Urbanbryggeriet o. fl. men desværre var Resultatet ikke saa straalende som ventet, og det varede ikke længe, førend Peter Petersens Kasse var tom.

I Begyndelsen af 1926 satte han sig derfor i Forbindelse med Hr. Poul Bang (Bygningsartikler), Østerbro, idet han mente, at han nok kunde holde Driften i Gang, blot han fik noget mere Kapital

Det lykkedes da ogsaa at faa dannet et Aktieselskab, bestaaende af Poul Bang, Sagfører Cortes og Konsul Heidemann, og der blev tegnet en Kapital på 52.000 Kr.

Efter Eftersyn af Glasværket viste imidlertid, at Ovnen og Maskinerne var alt for primitive og mangelfulde, og man fik Ingenør Beckmann, Randers tilkaldt som Sagkyndig, og han indskød 25.000 Kr. Virksomheden blev derefter genoptaget med Peter Petersen som Formand, men Beckmann blev hurtig klar over, at alt var daarligt indrettet, og han har derfor nu trukket sig tilbage, idet Ovnen lige før Pinse brød sammen, saa al Drift maatte standes.

Man laa paa det Tidspunkt med Bestillinger paa en hal Million Flasker til forskellige jyske Mineralvandsfabrikker, og desuden leverede man Flasker til "Urban" i Aalborg og til De østjyske Bryggerier, der omfatter bl. a. "Ceres" i Aarhus og Bryghuset i Horsens. Desuden havde man ogsaa Bestillinger fra "Albani" i Odense. Inden Ovnen brød sammen, var der fremstillet ca. 200.000 Flasker, men mange af dem var fuld af Fejl og ganske ubrugelig

Nu søger man Statslaan.

Vil Glasværket ikke komme i Brug mere? spørger vi Hr. Poul Bang.

-- Ja, Aktiekapitalen er jo desværre gaaet, men der er ikke Tvivl om, at der, om vi faar en god moderne Ovn, saa vil Glasværket atter kunne komme i Gang og betale sig. Det sig selv, at mange Provinsbryggerier og Mineralvandsfabrikker er kede af at skulle købe deres Flasker fra Storvirksomheder, hvori deres egne Konkurrenter er interesseret.

Driften har hidtil ikke været rentabel, men Ovnen var ogsaa saa uheldig, at der til at fabrikere 2.500 Flasker medgik 600 kg Olie til Opfyringen. Men en moderne Ovn vil vi kunne fremstille 6.000 Flasker med kun 400 kg Olie. Vi har da ogsaa indenfor Aktieselskabet sat Sejlene til for at faa et Statslaan. Vi har indsendt Andragende til Handelsministeriet om et Laan paa 50.000 Kr. af den Fond, der benyttes til Støtte for nødstedte danske Industrier. Vi har talt med Folketingsmanden Pinstrup og med Folketingsmanden Gerhard Nielsen, der begge har lovet at tage sig velvilligt af vort Andragende.

I den sidste Tid, Glasværket var i Gang, benyttede vi en halv Snes Mand, men Arbejdsstyrken har været helt oppe paa en snes,... af vore Folk gaar de fleste desværre arbejdsløse nu. I den korte Tid, vi har drevet Glasværket som Aktieselskab, er der medgaaet ca. 50.000 Kr. alene til Arbejdslønninger, og vi haaber jo paa, at Staten vil vise os lidt Velvilje, saaledes at vi kan faa en tidssvarende Ovn. -- Har Selskabet forhandlet om et Køb? -- Ja, vi aar Stenene fra Stettiner Chamottefabrik, den Slags Sten fremstilles ikke herhjemme, men et dansk Firma vil komme til at bygge Ovnen, hvis vi i det hele taget faar noget ud af vore Bestræbelser. Nordjysk Glasværk har dog sin Mission og kan vel ogsaa virke som et Modtræk overfor den ret betydelige Import af Flasker fra Tjeckoslovakiet. Vi fabrikerede jo ikke blot Mineralvands- og Ølflasker men ogsaa Flasker til Eksportflødefabrikkerne.

O v e.

Efterfølgende er en direkte afskrift af
Gunnar Pedersens erindring
om sin far Peder Pedersen
og Nordjysk Glasværk

(side.1) Følgende mener jeg at kunne erindre fra min tidligste barndom. Noget af det der står klarest i min erindring, fra Aalborg glasværk er de gloende åbninger i ovnen, og den mærkelige svingene rundt i luften med det rødglødende glas. I glasmagerens vaskerum, var der en egen frigjort og pjattet stemning. Jeg var meget benovet over at se alle de nøgne mænd vaske sig. Det var for mig et ukendt fænomen, der kun var, vandt til zinkbaljen i køkkenet. Det hjalp lidt på benovelsen, da nogle af ? en eller flere af glasmagerne, af tændstikæsker lavede små sejlskibe som de sejlede med i renderne i gulvet.

Da glasværket blev lukket, var der trange tider, og stor fattigdom. Jeg har hørt fortalt, at for at hjælpe på økonomien, lavede min far og en anden glasmagersvend glaskugler, indv. forsølvende. Glaskuglerne blev brugt til at anbringes på verandatage o. l. Disse kugler kørte de rundt på landet og solgte til landboer. Men det siges at forsølvningen ikke var stabil, kuglerne måtte bevæges jævnlig for at forsølvningen ikke skulle løbe af. (denne sag kan jeg ikke garantere for rigtigheden af, men årsagen skulle være, at kuglerne ikke var tilstrækkelig rengjorte inden forsølvningen)

?? I 1922, årstallet kan være forkert, flyttede vi ud til Lejbjerg, i det sidste rødstenshus. Huset hed kragehøj. Navnet blev lavet af en cementplade hvori der blev stukket stifter med hvide porcelænshoveder som så dannede navnet, meget imponerende for en 5 ars dreng, det er for øvrigt den grund hvor nu kommunedata ligger. Der må på en eller anden måde, være dannet et interessentskab, bestående af Peder Pedersen, gårdejer Kylliesbech, Øster Uttrup ? Petersværk Nørresundby og jeg ved ikke om der var flere implicerede. Der blev fra Kragehøj og indad Hadsundvej bygget flere enfamiliehuse af cementsten. Jeg havde fornøjelsen af at male alle knaster i vinduerne over med shellak. Men projektet var ikke godt. Dels lå det forlangt ude, ved østenvind var der en modbydelig lugt fra destruktionsanstalten, som lå i en lavning øst for Hadsundvej. Folk der ville købe der, var dem der ikke havde penge nok til at købe for, så tvangsauktioner var i disse tider et kendt ord. Det siges, hvis jeg husker rigtig, at det først var den tredje ejer som kunne blive boende, men husene matte trods spekulationsbyggeriet have været gode nok, de står endnu.

Der var på dette tidspunkt dette foregik, ikke vandledninger så langt ud af Hadsundvej. Men der blev ved det sydligste skel, og på det højeste punkt opstillet en vindmotor der trak en vandpumpe. Ligeledes blev der støbt en kæmpestor vandbeholder, hvoraf det meste var gravet i jorden. (det er set med barneøjne) Jeg husker, at en mærkelig mand i dagevis travede rundt for at finde det rigtige sted, jeg rendte også rundt med en lille pilekvist. Enten manden ikke har været dygtig nok, eller pilekvisten han benyttede har været forkert, ved jeg ikke. Derimod ved jeg, at dette vandværk aldrig kom til at levere det vand der var regnet med. Vindmotor og pumpe blev leveret af Jacob Christensen, om han på dette tidspunkt var blevet selvstændig, eller var ansat hos fa. Buås eller Christiansen, Nytorv, ved jeg ikke.

Men et ved jeg, at det ikke var Jacob Christensens skyld at der ikke var vand nok. Jacob Christensen har i årene op til anden verdenskrig leveret utallige vandværker til mindre landsbyer. Pumpen var af egen konstruktion, og en efter datiden en højtydende pumpe, der hvad energi og reparationsomkostninger var lave. Firma S.C. Serensen, havde pumpen i deres engroskatalog under navnet "JACO". Verden er lille siges der. Samme Jacob Christensen, blev siden min svigerfar. Hans søn som drev værkstedet videre under navnet Gerhardt Christensens Maskinfabrik, føres nu videre af sønnen Poul Erik Christensen, som også har arbejdet for museet.

Samtidig med byggeriet af huse, blev der forsøgt hundeavl. Der blev indkøbt et par tyske boksere, hundene fik hundesyge. Dyr lægen ordinerede snaps, medicinen virkede ikke idet hanhunden døde og hunhunden fik spjæt i det ene forben, men den overlevede i mange år, idet den først døde i glasværket i Bonnesensgade. Snapsen, det der var igen gjorde god fyldest idet vi jævnlig fik besøg af en af datidens vagabonder, han hverken døde eller fik spjæt deraf.

(side 2.) På østsiden af Hadsundvej var der anlagt store jordbærearaler med salg for øje. Der blev til transporten af bærrerne fra marken og til aftager i Aalborg, anskaffet aflange spånkurve i to størrelser. Jordbærrerne skulle dels sælges til handlende, og der blev entreret med en mand som skulle sørge for dette. Samtidig anskaffedes en gammel islænderhest, som det meste af sit liv havde virket som hest for en mælkevogn, hvoraf den må være blevet noget skør i hovedet, idet den forsat stoppede alle de steder hvor den var, vandt til at holde. En lille fladvogn hørte med. Der var i handelen indgået en meget gammel Wanderer motorcykel med remtræk, så det er ikke til at sige hvem der gjorde den bedste handel. Dette arrangement kiksede også, idet min mor og gudmor ikke kunne overkomme plukningen, dette at der samtidig var meget regnfulde sommer same at manden der kørte jordbærrerne til Aalborg glemte at afregne gjorde hele foretagendet til en underskudsforretning.

Allerede på dette tidlige tidspunkt må glasværket have spøget, jeg husker at glasmager Hupfeldt og min far havde fået fremstillet et utal af træklodser, hvor de på spisebordet i timevis kunne sidde og bygge modeller af glasovne. Hvorfor dette står særlig klart for mig, må være fordi jeg var misundelig, tænk at have så mange byggeklodser, jeg havde kun min lille trææske med skydelåg.

Da alle Lejbjerg drømmene bristede, flyttede vi til Hadsundvej 2, det må have været i 1924. Huset var et meget lille hus der lå helt tilbage på grunden. Pengene må have været meget små, idet vi somme tider boede nedenunder, og det meste af tiden ovenpå i den mindste lejlighed jeg har set. Der var også mus i huset. Jeg mener min far i denne periode forsøgte at overleve ved handel med huse og andet. I den periode havde han en kort tid også huset Herskindsgade 2. En gang havde han i en handel fået en karrusel samt et stort markedsorgel, jeg så og prøvede det i Blegkildeanlægget. Ligeledes var min far kommet i besiddelse af en gammel stor åben 7 pers. Steyer automobil. Jeg husker at den krævede megen plads, hvis gaderne var smalle skulle et sving foretages af to gange, da hjulene ikke kunne dreje nok uden at de gik mod skærmstiverne. Det var et større arrangement når der skulle køres tur, hvilket jeg kun erindrer to ture en til Kærby, og en til Århus. Min far havde kun førerbevis til motorcykel, hvorfor min onkel Aage Engelund altid var fører af vognen. Turen til Århus husker jeg delvis, først til Banegårdspladsen for at tanke op, der skete da det som var almindeligt for datidens automobiler, kardanakslen knækkede. Min far tog toget til Århus, vognen blev slæbt til mekaniker i Grønnegade i Vejgård, hvor akslen blev svejset. Ved middagstid kunne turen til Århus nu starte, med en frisk opladet akkumulator, der var nemlig ikke dynamo på motoren til opladning. Men derimod havde min far to akkumulatører, hvoraf den ene altid stod til opladning på elværket på Østerbro. Efter utallige punktering, dæksprængninger, sprængning af fælgkanten m.m. (dengang var der vulstdæk på biler og ikke som nu kanttrådsdæk) kom vi til Århus langt ud på natten. Vi traf ikke min far. Næste morgen startede vi igen fra Århus mod Aalborg, hvortil vi efter lige så mange uheld og reparationer kom til Aalborg, det må også have været sent, for min far var kommet tilbage og var gået i seng da vi kom. At turen blev så besværlig, var at vi kun havde tre eller fire reservehjul med fra starten. Min far var noget sur i fjæset, dels blev han vækket i sin søvn, måske havde forretningen i Århus ikke gået godt, og dels vognens problemer.

Fra Hadsundvej 2 flyttede vi til Holbergsgade. Det var en kælderbutik med beboelse bagved. Min mor åbnede en blomsterforretning, bl.a. lavede hun begravelseskranse på, bestilling, Somme tider blev jeg betroet at sætte blomster i kransene, det foregik ved at man med en syl, som nærmest var et meget spids kræmmerhus sætte blomsten i den hule ende og trak sylen igennem. På første sal boede der en fin mand, hvis yngling fornøjelse var at sidde i sit sovekammer vindue ved aftenstid, og derfra med salonriffel skyde rotter når de løb langs med skarnkasserne. Der var mange rotter.

(side 3.) Manden havde også en stor Set. Bernhardhund når den hoppede op af en bevirke-
de at man sætte sig på bagen.

Da vi flyttede fra Vejgård til Holbergsgade, skiftede jeg fra Vejgård Vestre Skole, og kom til at gå i en lille privatskole som lå næsten overfor forretningen i et gammelt tilbagetrukket hus, Skolebestyrerinden var i mine øjne en gammel dame, med skørter til gulvet, en af den slags der ikke går, men kører på ruller. Damens afstraffelsesmetode var rykkene i håret, slå med en kno i hovedet. I slemme tilfælde skulle man lægge hånden på skolebordet så slog hun en inden i hånden med en lineal. Hvis ingen af disse afstraffelsesmetoder virkede, blev den værste taget i anvendelse. Så blev man nemlig flyttet hen at sidde ved en pige se det var noget der virkede, så blev man lydig, flov og stille. En sidste tildragelse fra blomsterbutikken. Jeg var en dag blevet betroet at passe butikken mens min mor var et ærinde.

Da kom der, måske en lidt ældre pige, 8-9 år ind i butikken for at købe for 15 øre blomster til sin mor. Jeg forsøgte at overskue situationen, på bagdisken stod en krukke asters (de var vist kasseret) men i min uforstand tog jeg de pæneste af disse og lavede en buket, som i hvert fald blev pakket pænt ind. Der blev skrevet 15 øre på kasseapparatet og pengene i skuffen jeg var stolt. Men ak glæde blev til sorg vendt, for næppe var min mor kommet hjem igen, før der kom en særdeles vred dame som slog min fine buket ned i disken, og talte med store ord. Ud af denne alvorlige sag må jeg da være kommet, for jeg overlevede.

Angående min far, da erindrer jeg ikke hvad han foretog sig i denne periode, dels var der skolen, 1 klasse, hjælpe mor, samt opleve denne store verden som udfoldede sig inde i storbyen. Men et husker jeg, glasværket var stadig på tapetet.

Fra Holbergsgade flyttede vi til Bonnesensgade, det må være dette som kaldes Østerbro 44. Det var gamle forfaldne bygninger, som bestod af en villa i overstørrelse en stald og en bygning parallel med Bonnesensgade, men bag villa og stalden, denne bygning blev indrettet til glashytte. Bonnesensgade, var ikke en gade, de første få meter var brolagte, rester var en leret vej som navnlig i regnvejrperioder nærmest var ufremkommelig til fods, idet al kørsel med renovationsvogne o.l. gik den vej idet de forhenværende Lergrave blev benyttet til losseplads, Vangs sø var dengang dobbelt så stor som nu. I retningen SV. NØ. blev der tværs over Lergraven nedrammet pæle. Derud langs pælene blev der opfyldt med jord, og den veslige del blev opfyldt med renovationsaffald, og den østre del blev til den smukke sø som endnu findes.

Dette areal måtte siges, at være uden for lov og ret. Der var mange som havde, kaninburer, og enkelte andre dyr i bur, tusindvis af rotten, hasardspillere som holdt på sekseren, samt de mærkelige væsener som boede i svenskerhuset, det lå nærmest der hvor nu Fynsgade går. Huslejen skulle indbetales til min far. Men den kom aldrig, nogle gange måtte jeg afsted med en kvittering, men jeg husker ikke at jeg nogensinde fik penge. Mit første indtryk af tiden i villaen, var at der ved øst enden var en hestegang, hvor en sølle gammel hest dagen lang gik i en rundkreds. Hestegangen hvorfra der førte en kraftaksel ind i laden, eller hvad bygningen nu havde været brugt til, blev fjernet. Ligeledes blev den gamle teglværksskorsten væltet en søndag morgen. En muremester kaldet skorstensbygger Pedersen byggede en endnu større skorsten til glasværket. Glasmager Hupfeldt med familie flyttede ind i villaens øverste etage. Det skal bemærkes, at glasmager Hupfeldt var en af byens dygtigste glasmagere. Peder Pedersen og Hupfeldt var gået fra byggeklodserne og i gang med selve glasværket. Hvem der murede ovnen kan jeg ikke huske, men jeg kan huske alle de trækonstruktioner som var nødvendig da overdelen af ovnen blev bygget. Glasovnen blev lagt ca. midt i huset, i den sydlige ende blev der bygget en række køleovne, som jeg mener, kunne fyres i, hver for sig. En tidligere stald blev nu lager. De færdige flasker blev nu pakket i store trækasser, som blev fremstillet på stedet.

(side 4.) Peder Pedersen og Hupfeldt arbejdede ikke måske helt i døgndrift.

Men arbejdsdagene var lange. Sønnen Artur Hupfeldt som var en ualmindelig dygtig og fingersnild maskinarbejder. Han var nærmest lidt af en opfinder. Han lavede næsten alt det mekaniske. Der blev anskaffet en lille håndsmørgelsten til få kroner, det var hans maskinværksted .

Lad mig lige indskyde det for mig beklagelige, inden vi flyttede fra Holbergsgade, lukkede frøken Degn sin skole i Holbergsgade, og jeg blev sammen med de fleste andre unger overført til Møllers Realskole i Rantzausgade, det var en tanketorsk af mine forældre, idet jeg fagtigrøv aldrig skulle have været anbragt sammen med de overklassebørn. Men et problem var der dog alligevel, idet skoleårene i Frk. Degns og Møllers skole ikke passede sammen. Efter hvad jeg mener at kunne erindre har jeg ikke gået i anden klasse, hvis så har det været en kort tid i frk. Degns skole. Jeg ved ikke hvordan det gik til i Møllers skole kom jeg i 3 klasse.

Om selve byggeriet kan jeg mest erindre byggeriet af fabriksskorstenen. Det var en farlig arbejdsplads, skorstensbyggeren der var en ualmindelig proper og velsoigneret mand, var overfor min barnlige spørgelyst en tålmodig, venlig og levende fortæller. Han kunne fortælle om muntre og farlige tildragelser han havde været ude for under opførelse af de høje fabriksskorstene. Der blev indkøbt de specielle skorsten sten med huller. Stenene var ikke firkantede men smalle i den ene ende, idet skorstenen skulle værre rund. Nogle af stenene var købt brugte jeg kan huske at der blev rensset og afsyret i dagevis. Min største forundring var, at murer Pedersen formåede at lave skorsten så nøjagtig rund, og samtidig lade den spidse opefter, så omgangene blev mindre samt at den ikke kom tit at hælde. Men det lykkedes, og i mine øjne var det nu en af byens flotteste skorsten, kun overgået af Ell. værkets og AXA,s skorstene.

Skorstene som måtte findes vest for Vestergade, var udenfor min verden.

Glasværket kom i gang, og med alle de børnesygdomme som nu er med noget sådant. Hupfeldt P.P. og 3-5 glaspustere, Artur Hupfeldt, medhjælpere mor m. fl. arbejdede tidlig og slide. Der blev lavet flasker til Bach, Nørresundby, Skjold, Sødring og Urban i Aalborg. Der blev lavet både mineralvands og ølflasker.

Nu var det sådan at ovnen var kulfyret, til at fyre og overvåge dette var der antaget en mand, men desværre skete der det, at han faldt i søvn, og så var glasskår, sand m.m. ikke smeltet til om morgenen. Så var fanden løs. Ligeledes var der vanskeligheder med køleovnene, der blev der også fyret, jeg mener med koks eller cinders. Enten blev der fyret for meget, så blev flaskerne deformeret, eller fyret for lidt, blev flaskerne skøre.

Om fremstillingen, der fortælles følgende. Til at begynde med var alt arbejdet med fremstillingen håndarbejde, først blæste glaspusteren flasken, den blev skilt fra piben ved at der blev holdt et stykke koldt jern imod glasset hvor der skulle skilles. Derefter blev flasken anbragt i en holder som passede om det tykke af flasken. Derefter blev der fra ovnen taget glas som blev lagt omkring hvor mundstykket skal være. Med en specialtang hvis spids passede ind i flaskehalsen, og hvor kæberne der klemtes sammen om det bløde glas, blev så mundstykket lavet.

En afbærer transportererede flaskerne fra arbejdspladsen og til køleovnene, hvor de i løbet af et halve døgn blev afkølede.

Der kunne ske det når en glasmager, mødte mandag morgen, og evnt. var træt efter en fugtig søndag, lavede flaskerne skæve og der var mere glas på den ene side af mundstykkerne, end på den anden, så var den gamle Hupfeldt og P.P. ikke venlige at se og høre på.

(side 5.) Kulfyringen var meget uens, kort sagt det noget skidt. Glasset var for koldt, og passede fyrbødersen ikke på kunne der komme kul i glasmassen. Artur Hupfeldt og P.P. eksperimenterede med gasbrændere i kælderen under villaen. P.P. havde været i England og der fået fat i disse brændere. De blev ændret omkonstrueret så selv en Storm P. ikke ville have skammet sig derover. Men resultatet var ikke godt, selv om flammen kunne blive, jeg syntes, flere meter, men det blev ved forsøget.

Artur Hupfeldt rynkede panden, og satte tankerne i gang, og han præsterede noget som var forud for sin tid. Han konstruerede en oliebrænder, noget i retning af vore dages oliefyr. Den brænder smeltede glasset, og til meget lavere pris end man kendte andre steder.

En herre fra et Københavns glasvæk kom for at se. Han komplementerede Hupfeldt for det fine resultat og han var imponeret. Der blev fremskaffet en stor brugt kompressor som af en stor ell. motor blev trukket af en bred drivrem. De stod uskærmede på gulvet, det var et syn som kunne glæde drengeøjne, når jeg sammen med Kesse og Svend sad og så på den stadige strøm af elektriske gnister, der var mellem kommutator og kullene.

Ligeledes blev der anskaffet en drengestor centrifugalblæser som med store pladerør blev forbundet til et eller andet, jeg ved ikke hvad. Men det må have virket, for det blev brugt til det sidste. Glasformene blev udskiftet med en mere, hensigtsmæssig og nyere model. Den var delt så flaskerne derefter blev fremstillet i to arbejdsgange. Man var ikke mere afhængig af om glaspusteren var skæv eller lige.

Første del af formen var anbragt på et bordhøj stativ. Glasmageren anbragte i bunden en specieltang ?medhjælperen tog glasset ud af ovnen og lod det flyde ned formen. Når den tilstrækkelige mængde var løbet ned, klippede glasmageren det over med en stor skræddersaks. Trådte på en pedal hvorved der gik en pig op i glasset. Nu var det udvendige af flaskehalsen og mundstykket formet. Derefter åbnedes formen, tangen anbragtes i en anden form, dog med tangen foroven, der blev lukket luft ind, den færdig flaske kunne transporteres til afkøling. Der var en afbærer med en specialformet skovl, hvori der kunne ligge 4 eller 5 flasker. Afkølingen var blevet forbedret, idet de gamle køleovne var revet ned, og erstattet af kølebane, som kørte kontinuerligt.

Kølebanen var også oliefyret, og gik fra glashytten og direkte over til flaskelageret. Tiderne var dårlige, folk var fattige. I året 27 eller 28 var årets sensation, bilen DEN BLÅ SKØNHED, den var udstillet hos autoforhandler H.H. Kjærulff. Den var malet lyseblå, i stedet for de sædvanlige sort og mørkeblå. Det var noget folk gik for at se.

Minder fra glasværket. Min far havde anskaffet en 4 cyl. Buick 1919.

Artur Hupfeldt og min far adskilte bilen, tog karosseriet af chassiset, den skulle laves fin. Det skete aldrig, men vi drenge havde karosseriet at lege i. Til sidst blev det solgt til autoophugger Indius Petersen for 7 kroner, hvad motor og undervognen blev til ved jeg ikke. Bryggeriet Urban klagede over at mineralvandsflaskerne var skøre, og ikke kunne holde trykket, om det var rigtigt, eller det var for at trykke prisen yderligere ved jeg ikke.

Men vi tre drenge havde nogen fornøjelse af det, idet fa A. Bach, Nørresundby fremstillede nogle kasser Apollinaris med ekstra høj tryk, dette var for at bevise, at flaskerne var gode nok. Da ingen brød sig om at drikke Apollinaris, fik vi drenge lov til at lege med mineralvandet. Flasken rystes, proppen af og et sandt brusebad fossede ud, vi blev ganske vist lidt våde, men sjovt var det.

Glasmaker Hupfeldt, s yngste søn ? Leopold, gik altid og rodede i de store glasdynger, der samlede han patentpropperne fra, og tog gummiringen af, de der ikke var rådne solgte han efter vægt, til sodavandsfabrikant Goldstein Skjold, jeg tror endda for 50 øre pr. kr.

(side 6.) Glasdyngerne var også legeplads for vi drenge, der fandt vi mange mærkelige ting, fint formede flasker, mange sifonflasker, men hvor meget vi prøvede, kunne vi aldrig få tryk på. Kesse og Svends far var vist enkemand, og samtidig drev han en lille skibsprovianteringsforretning på Østerbro 60, på den anden side af gaden var en tilsvarende forretning. Han forlangte af sine sønner at de skulle sidde nede ved fjorden for at holde udkik efter ankommende skibe, der var jeg tit med. Når der så var et skib i sigte, hjem og fortælle. Straks for købmanden afsted med blyant og skriveblok, det drejede sig jo om at komme først.

Det var ikke noget der hed lommepenge, men havde vi skrabet 10 øre sammen så afsted til grønthandlere for at købe ribs, det var det vi fik mest af for pengene, eller hen til slagter A.P. Andersen Østerbro 58 efter en knækpølse til 5 øre, så var der glide.

Boxeren havde vi endnu, selv om forbenet spjættede og den derfor haltede kunne den dog stadig bruges til lej. Fra stalden havde vi fået en ret stor krybbe, den fik vi omdannet som en udriggerkano. Da haven som hørte til, var en del lavere en resten af grunden, var den næsten altid oversvømmet. Efter tur kunne vi tre drenge så ro og stage en lang sejltur på flere meter, som besætning var hunden og en skildpadde som hed Jacib. Vi havde også en hunkat, der skulle hele tiden hentes fiskehoveder hos fiskemanden som så skulle koges. En fordel ved Lergraven, var at det var ret nemt at drukne det alt for stort et antal killinger.

De enkelte gange P.P. og Hupfeldt, i deres fritid, tog sig tid til at lave fusk, jeg tror det var før en jul. Den ene tog en stor klump glas på sin pibe, den anden satte sin pibe imod, og begge gik baglæns mens den ene pustede. Derved frembragtes der et langt glastrør ca. 4-5 meter. En tredje mand tog to stykker jern, og holdt disse mod hver sin side af glastrøret, mens han gik langs med det, derved fremkom det to flader. Røret blev drejet en kvart omgang, og han gik nu tilbage, og lavede flader på de andre sider, derved fremkom et firkantet glastrør. De to glaspustere drejede nu rundt med deres piber, og nu blev det et snoet rør. Røret blev lagt på gulvet, og hvor det skulle deles, holdt man et vandkølet stykke jern imod, (jeg ved ikke hvad dette værktøj hedder) Hupfeldt og P.P. tog nu et sådant stykke rør holdt enden af det ind i ovnen, der blæste nu en lille kugle, evt. blev røret bukket. Kuglen og røret blev nu dekoreret med svaner, blomster, blade m.m. Julegaverne var reddet. Selv kom jeg aldrig længere, end til at blæse kuglen, idet man skal være to om at have dekorationerne, og det var der selvsagt aldrig nogen der havde tid til. Men glas er godt og taknemligt materiale at forme og arbejde i, meget nemmere end modellervoks. Jeg tilbragte mange timer i glashytten med at fremstille glaskugler i alle størrelser, forme og misforme disse, sætte dem sammen to og to, sætte stilker på til arme og ben og aflange og sammentrykte, flade som flasker og vaser. Men da det aldrig kom i køleovnen, var holdbarheden ikke stor.

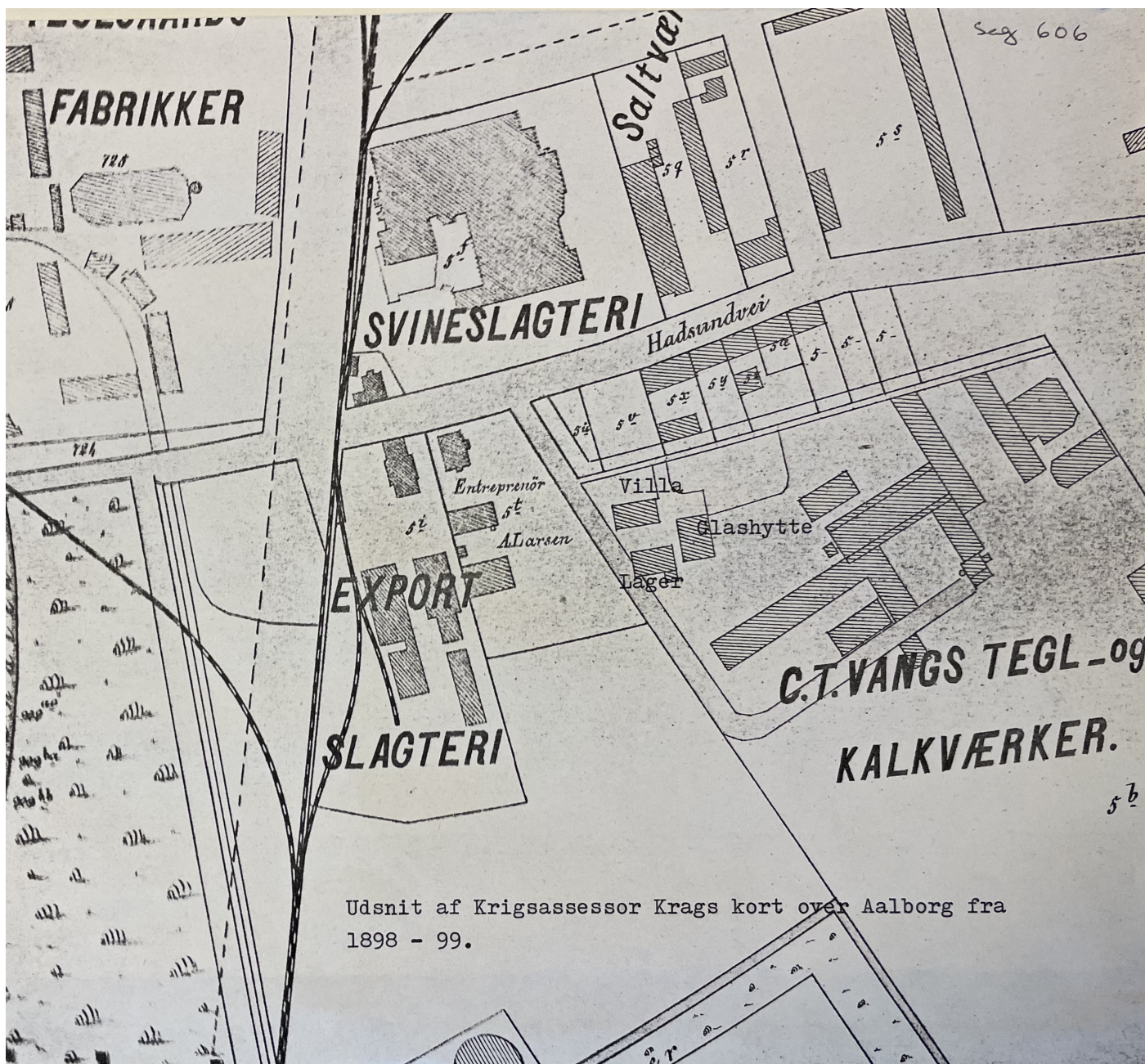
En anden ting som jeg lavede meget, var "Fikserglas". Det skete ved at tog glas ud med piben, og ved at dreje den rundt kunne man få små haletudseformede glasdråber, som man lod falde ned i en spand kold vand, de som ikke gik i stykker, var de såkaldte fikserglas. Tog man et sådant i hånden, og knække den tynde spids af, gav det et smæld i hånden, og glasset var forvandlet til grus, nærmest som grev salt. Engang havde jeg en forsyning med i Møllers realskole. Jeg fik en anden elev, datter af bagermester Bech, til at forsøge det med skoleinspektør Thorp. Hun sagde han skulle holde fast, så gjorde det mindst ondt. Men han var nok nervøs og holdt for løst, for da pigen knækkede spidsen, udstødte han et hyl, og i bare befinde kastede glasgruset ud over klasseværelset. Havde han opdaget, at det var dreng fra et mindrebedmidlet hjem der var ophavsmand, var han, blevet tæsket igennem. Men en kapitalistspige skete der intet. Det skal her nævnes, at samme Thorp var en lusket onskabsfuld sadist, af en lærer, nu skal dertil siges, at dette fikseglas var et af de største.

(side 7.) Mange år efter, det må have været først i halvtredserne, var min kone og jeg i Tivoli for at se amatørkonkurrence. Da ser jeg på rækken foran bemeldte skoleinspektør sidde. Da for der en lille djævel i mig, jeg sagde til min kone kan du se den lille l... der sidder der, når vi går hjem, så skal få bank o.l. min kone tyssede selvfølgelig på mig, og det var også kun gas fra min side, men pludselig uden vi havde opdaget det, var han forsvundet. (hævnen er sød).

Om Artur Hupfeldt skal siges, at havde han tid var han alle tiders mand. Han var altid til at få med på en drengede. En gang havde jeg på lossepladsen fundet en gammel tromlerevolver, vist cal. 32, men uden skæfte og fjedre, men Artur H. hjalp med at fremstille en brugbar fjeder, af en knækket urfjeder, jeg tror det var nødvendigt med tre lag, for at den kunne slå patronen af. De gange vi prøvede revolveren var på tomme blikdunke i Lergraven. Vi kunne hos I. Chr. Pedersen, på Boulevarden købe patroner, når vi sagde det var til vores far, det var andre tider. Der er mange tildragelser og episoder fra disse tider, men lad mig slutte med dette.

Efter fiaskoen med glasværket i Bonnesensgade, flyttede vi til Østerbro nr. 60. Idiotisk nok lod mine forældre mig stadig gå i Møllers betalingsskole. For at klare skolepengene syede og reparerede min mor skolebestyrer Møllers tøj, at sige, at der flere gange også blev lukket for lys og gas, var kun helt naturligt, det var helt almindeligt dengang. Jeg tror at det var i den periode, at min far bygger, en enpersoners glasovn, i en garage has pladejernsremskivefabrikken Nilkron i Nørresundby. Han begyndtes der at fremstille, apoteker-pilleglas til skruelåg, det var ved at blive moderne dengang. Men det kunne heller ikke give penge nok. P.P. flyttede fra byen, og tog til København, vi havde-nærmest ingen forbindelse med ham mere. Men vi hørte at han hos en restauratør var begyndt som opvaskemand. Senere begyndte han at samle og vaske flanker, det skulle efter sigende have været en efter datiden, en helt god forretning. Min bror siger, at der efter hans død var flere garager med forme til småflasker, og andet materiel. Ligeledes var der i laden på et mindre landbrug i Høje Tastrup, masser af trækasser med parfume.- og andre småflasker

P.S. Jeg har af Tage Hupfeldt erfaret, at hans bedstefar, glasmager Hupfeldt, fik et trist endeligt, idet han omkom ved en arbejdsulykke ombord på "Store Bjørn" på Aalborg værft.

Gunner Pedersen har skrevet **Villa - Glashytte - Lager** på dette udsnit af Aalborg kortet

Bonnesngade, C.T. Vang Teglværk

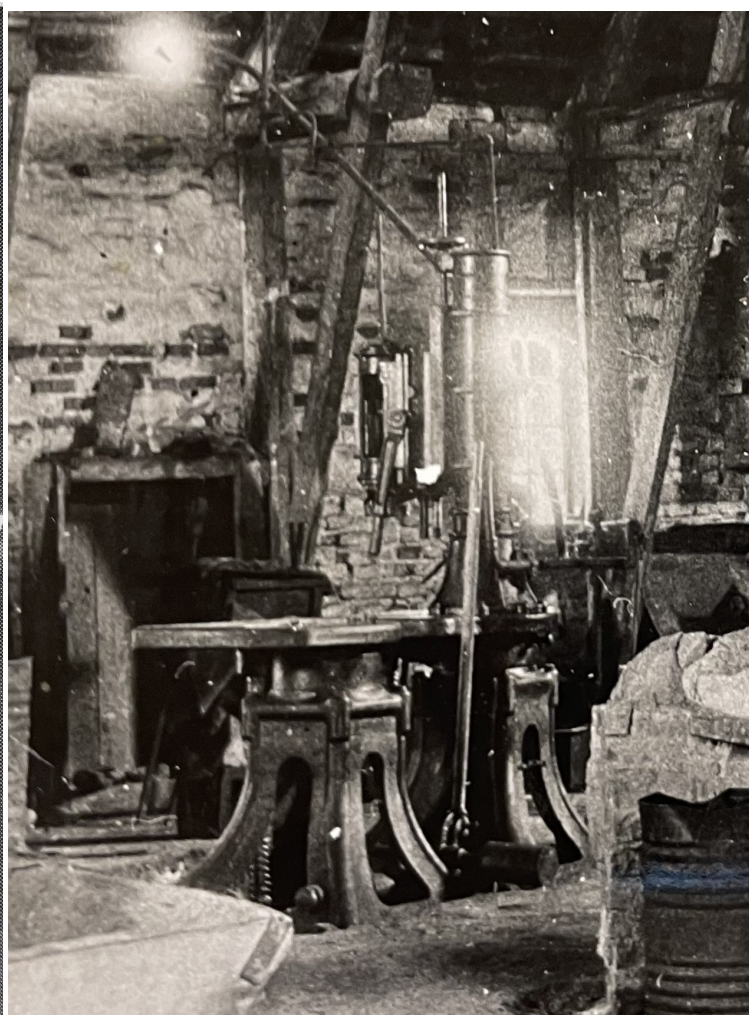
Billeder fra Nordjysk Glasværk.

Interiøret fra glasværket i Bonnesensgade til højre ses bagsiden af glasovnen.

Peder Pedersen betjener den halvautomatisk flaskemaskine

Den Halvautomatisk flaskemaskine af fabrikatet Aftergut

Mineralvands flaske fremstillet på Nordjysk Glasværk A/S

Bonnesensgade, Aalborg

1927-1929 - Peder Pedersen - Glasmager - hyttemester

Maskinblæst mineralvandsflaske
til crown-cork mundstykke.
Leveres til URBAN i Aalborg,
samt Bach Nørresundby, Skjold, og Sødring.

Tekst på skulderen *Urban.*

Tekst under bunden **N.G 28**
(Nordjysk Glasværk 1928)

Udført på en halvautomatisk flaskemaskine
af fabrikatet "**Aftergut**"
hvor formsømmen på mundstykket bliver forsat
90.grader i forhold til formsømmen på korpus.
H. 207 mm.

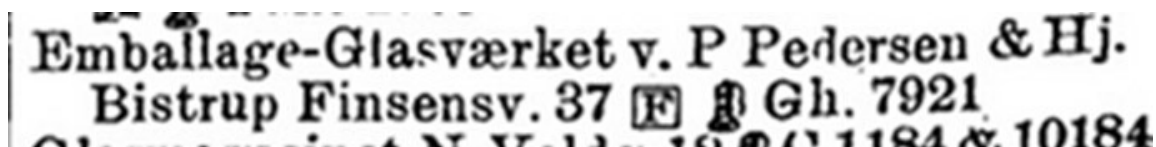
Foto og tekst P.S.

En afsluttende beretning om Glasmager Peder Pedersen v./P.S.

I maj 1929 var det slut i Aalborg, han rejste herefter til København, og prøvede igen at fremstille glas i det nedlagte Vester Gasværk på Nørrebro (jf. Danske Flasker)

I Kraks vejviser 1932 "Glas en gros" møder vi igen P.P.

Emballage-Glasværket v. P. Pedersen & Hj. Bistrup, Finsensvej 37, Frederiksberg
(evt. er det salg af brugte flasker som er rengjort og rensset)

Den 21. april 1933 starter Peder Pedersen Valby Glasværk A/S [{1933-1937} -1958]

Valby Glasværk (Emballage-Glasværket)
v. P. Pedersen & Hj. Bistrup, Skelmosevej 9,
Valby

jf. Kraks 1933: glasværker.

**Valby Glasværk (Emballage-Glasværket)
v. P. Pedersen & Hj. Bistrup Skelmosev.9
Valby \$ Vb. 3236**

Den 25. januar 1937 var det slut for Peder Pedersen på Valby Glasværk

Der blev ansat en ny
direktør Wilhelm Richter
Valby Glasværk virkede frem til 1958

Den 2. juni 1958

blev selskabet erklæret konkurs .

Register-Nr. 12,410: „Valby Glasværk, A/S“, hvis Formaal er at drive Glasfabrikation og dermed beslægtet Virksomhed og Handel. Selskabet har Hovedkontor i København; dets Vedtægter er af 21. April 1933. Den tegnede Aktiekapital udgør 34,000 Kr., fordelt i Aktier paa 500 og 1000 Kr. Aktiekapitalen er fuldt indbetalt, dels kontant, dels paa anden Maade. Hvert Aktiebeløb paa 500 Kr. giver 1 Stemme. Aktierne lyder paa Navn. Salg af Aktier kan kun ske med Bestyrelsens Samtykke. Bekendtgørelse til Aktionærerne sker ved anbefalet Brev. Selskabets Stiftere er: Fabrikant Peder Pedersen, St. Kongensgade 60, Bogholder Frøken Gurly Ragnhild Jensen, Hjort Lorenzensgade 4, begge af København, Fabrikant Henry Adolf Lorentzen, Hvilevej 20, Hellerup, der tillige udgør Bestyrelsen. Direktion: Nævnte P. Pedersen. Selskabet tegnes af to Medlemmer af Bestyrelsen i Forening eller af et Medlem af Bestyrelsen i Forening med Direktøren; ved Afhændelse og Pantsætning af fast Ejendom af den samlede Bestyrelse. Ene-Prokura er meddelt: Peder Pedersen.

Ejbyholm Glasværk ({1938 -1941} - 1950)

Sted: matr. 8i Ejby. Ved Brandsbjergvej og Ejby Mosevej, Glostrup Sogn

Eiby Glasværk Aktieselskab blev oprettet i 1938 på initiativ af Peter Pedersen

(jf. Kraks vejviser 1939 - 1940 - 1941)

Eiby Glasværk, Aktieselskab. Bestyrelse: Fabr. S L V Sielsen, Kbhvn. og Driftsi
P Pedersen, Ejby (Direktører) samt Overretssagf. C B v. Staffeldt, Holl. der i
Forn. tegner Fm. Prok.; Direktørerne hver for sig. Aktk. 48,010 Kr.*

I 1941 blev et nyt Aktieselskab dannet "Ejbyholm Glasværk Akts."

Peder Pedersen blev ved denne lejlighed udskiftet med en ny direktør Henry A. Lorentzen

Ejbyholm Glasværk Aktieselskab 1941 - 1950: (et emballage/flaske glasværk)

*Der har ca. været en snes personer ansat; så som glasblæser, anfanger, glasblander,
en ansvarlig for kølerbanen, en lagermand, et kontorbud og kontorpersonale.*

Samt lederen for hele glasværket.

Der vides ikke med sikkerhed hvad der er fremstillet på glasværket gennem tiden.

Året 1941? her efter mangler jeg oplysning om Peder Pedersen videre skæbne og færd.

Og således slutter jeg her min beretning om Glasmager Peder Pedersen.

Poul Schjelder.

Se link: til om Valby Glasværk

<https://clausib.blogspot.com/2014/01/valby-glasvrk-skelmosevej-1940.html>

Se link: til om Ejbyholm Glasværk /Ejby Glasværk

<https://arkiv.dk/soeg?searchString=Ejbyholm%20Glasv%C3%A6rk.&ValgteArkiverIds=65>